

Sygn. akt I UK 251/09

**WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Dnia 6 stycznia 2010 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec (przewodniczący,
sprawozdawca)

SSN Małgorzata Gersdorf

SSN Jerzy Kwaśniewski

w sprawie z odwołania J. S.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w S.
o prawo do emerytury,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 6 stycznia 2010 r.,
skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 7 kwietnia 2009 r.,

oddala skargę kasacyjną.

Uzasadnienie

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w K. wyrokiem z dnia 7 sierpnia 2008 r. zmienił decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych - Oddziału w S. z dnia 21 stycznia 2008 r. i przyznał J. S. prawo do emerytury

poczynając od dnia 8 maja 2008 r. Podstawę rozstrzygnięcia stanowiły następujące ustalenia.

Wnioskodawca w okresie od 18 października 1982 r. do 4 maja 1993 r. pracował w Przedsiębiorstwie Budownictwa Ogólnego w D., a następnie przeszedł na rentę z tytułu niezdolności do pracy, przyznaną na stałe. W okresie od 1 marca do 31 grudnia 2000 r. podlegał ubezpieczeniom społecznym z tytułu umowy zlecenia. Organ rentowy uwzględnił wnioskodawcy staż ubezpieczeniowy w łącznym rozmiarze 33 lata, 3 miesiące i 6 dni. Po uwzględnieniu okresu służby wojskowej od 27 kwietnia 1966 r. do 18 kwietnia 1968 r. wnioskodawca legitymuje się ponad 35-letnim stażem pracy.

Sąd Okręgowy uznał, że skoro wnioskodawca „przeszedł na rentę z ubezpieczenia pracowniczego i osiągnął wiek 63 lat, to spełnia warunki z art. 29” ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353 ze zm.).

Wyrokiem z dnia 7 kwietnia 2009 r. Sąd Apelacyjny oddalił apelację organu rentowego od powyższego wyroku, wskazując, że wnioskodawca spełnia warunki do dochodzonego świadczenia od dnia 8 maja 2008 r., a więc od daty nowelizacji art. 29 ustawy o emeryturach i rentach.

Powołując się na treść wskazanego unormowania Sąd drugiej instancji podniósł, że wnioskodawca spełnia warunek określony w art. 29 ust. 3 ustawy, gdyż przez cały wymagany okres, o którym mowa w ust. 1 pkt 2 tego artykułu podlegał ubezpieczeniu społecznemu lub ubezpieczeniom emerytalnemu lub rentowemu z tytułu pozostawania w stosunku pracy. Zatrudnienie pracownicze wnioskodawcy zostało bowiem przerwane służbą wojskową, po zakończeniu której powrócił on do tego samego zakładu pracy. Ponadto warunkiem równoważącym pozostawanie w stosunku pracy co najmniej 6 miesięcy w ostatnich 24 miesiącach podlegania ubezpieczeniu przed zgłoszeniem wniosku (art. 29 ust. 2 pkt 2 ustawy) jest pobieranie renty z tytułu ubezpieczenia pracowniczego, a ubezpieczenie z tytułu umowy zlecenia nie pozbawiło wnioskodawcy prawa do tej renty (art. 29 ust. 2 pkt 1), gdyż nie istniało ani w dacie osiągnięcia wieku emerytalnego (60 lat), ani w dacie złożenia wniosku, ani też w dniu powstania prawa do emerytury (8 maja 2008 r.).

W skardze kasacyjnej od powyższego wyroku organ rentowy zarzucił naruszenie prawa materialnego poprzez błędną wykładnię art. 29 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. a emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych polegającą na przyjęciu, że wnioskodawca pomimo niepodlegania przez 35-letni okres ubezpieczeniu emerytalnemu i rentowemu z tytułu stosunku pracy oraz niespełnienia warunku bycia pracownikiem ostatnio przed zgłoszeniem wniosku o emeryturę - spełnia warunki do uzyskania świadczenia na podstawie powołanego przepisu.

Wskazując na powyższy zarzut skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości oraz uchylenie w całości poprzedzającego go wyroku Sądu pierwszej instancji i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania, ewentualnie o uchylenie obu wyroków i orzeczenie co do istoty sprawy poprzez „odrzućcie odwołania”.

W uzasadnieniu skargi kasacyjnej podniesiono, że co prawda okres służby wojskowej jest w myśl art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy o emeryturach i rentach okresem składkowym, jednakże nie może być utożsamiany z okresem ubezpieczenia pracowniczego. Ponadto, poprzez objęcie ubezpieczeniem z tytułu umowy zlecenia, wnioskodawca utracił wymagany przez art. 29 ust. 2 pkt 1 ustawy status pracownika.

Sąd Najwyższy, zważył co następuje.

Skarga kasacyjna okazała się nieusprawiedliwiona.

Stosownie do art. 29 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227, powoływanej dalej jako o emeryturach i rentach) w brzmieniu nadanym z dniem 1 lipca 2004 r. ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 121, poz. 1264) mężczyzna urodzony przed dniem 1 stycznia 1949 r., który nie osiągnął wieku emerytalnego określonego w art. 27 pkt 1 tej ustawy, może przejść na emeryturę po osiągnięciu wieku 60 lat, jeżeli ma co najmniej 35-letni okres składkowy i nieskładkowy albo jeżeli ma co najmniej 25-letni okres składkowy i nieskładkowy oraz został uznany za całkowicie niezdolnego do pracy. Przepis art. 29 ust. 2 ustawy określa kolejne warunki

wymagane do nabycia prawa do wcześniejszej emerytury, po pierwsze - bycie pracownikiem ostatnio przed zgłoszeniem wniosku o emeryturę (pkt 1) oraz po drugie - pozostawanie w stosunku pracy co najmniej przez 6 miesięcy w okresie ostatnich 24 miesięcy podlegania ubezpieczeniu społecznemu lub ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym, chyba że w dniu zgłoszenia wniosku o emeryturę ubezpieczony jest uprawniony do renty z tytułu niezdolności do pracy (pkt 2). Spełnienia warunków określonych w ust. 2 nie wymaga się od ubezpieczonych, którzy przez cały wymagany okres, o którym mowa w ust. 1, podlegali ubezpieczeniu społecznemu lub ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z tytułu pozostawania w stosunku pracy (art. 29 ust. 3). Dla oceny zasadności skargi kasacyjnej pierwszorzędne znaczenie ma zatem rozstrzygnięcie kwestii czy wnioskodawca legitymuje się 35-letnim okresem składkowym i nieskładkowym w związku z podleganiem ubezpieczeniu społecznemu lub ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z tytułu pozostawania w stosunku pracy. W przypadku odpowiedzi pozytywnej, bez znaczenia dla rozstrzygnięcia pozostaje zagadnienie czy wnioskodawca ostatnio, przed zgłoszeniem wniosku o emeryturę, był pracownikiem, jak tego wymaga art. 29 ust. 2 pkt 1 ustawy.

W sprawie, w której wniesiona została rozpoznawana skarga kasacyjna, powyższa kwestia odnosi się do możliwości zaliczenia do stażu ubezpieczeniowego wnioskodawcy, w rozumieniu art. 29 ust. 3 ustawy o emeryturach i rentach, okresu zasadniczej służby wojskowej odbywanej przez niego od 27 kwietnia 1966 r. do 18 kwietnia 1968 r., poprzedzonej zatrudnieniem w zakładzie pracy, do którego wnioskodawca powrócił po odbyciu tej służby. Jak bowiem wynika z poczynionych i niezakwestionowanych przez skarżącego ustaleń, zaliczenie to powoduje, że wnioskodawca legitymuje się ponad 35-letnim okresem podlegania ubezpieczeniu społecznemu i ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z tytułu pozostawania w stosunku pracy.

Podobna kwestia była już przedmiotem rozstrzygnięć Sądu Najwyższego w wyrokach z dnia 22 października 2009 r., I UK 136/09 oraz z tej samej daty - I UK 126/09 (dotychczas niepublikowanych), w których zajęto

stanowisko, że jeżeli zostały spełnione przesłanki zaliczenia okresu zasadniczej służby wojskowej, według obowiązujących w tym czasie przepisów, do okresu zatrudnienia, to okres zasadniczej służby wojskowej podlega zaliczeniu do okresu, o którym stanowi art. 29 ust. 3 ustawy o emeryturach i rentach. Sąd Najwyższy w składzie rozpoznającym niniejszą skargę kasacyjną poglądu ten co do zasady podziela.

Należy zgodzić się ze stanowiskiem wyrażonym w powyższych wyrokach, że rozstrzygnięcie przedmiotowego problemu powinno być dokonane z uwzględnieniem regulacji prawnej odnoszącej się do zaliczania okresów zasadniczej służby wojskowej do uprawnień związanych z zatrudnieniem i obowiązującej w okresie odbywania, a w szczególności zakończenia tej służby. Przepis art. 29 ust. 3 ustawy o emeryturach i rentach stanowi bowiem nie tylko o okresie podlegania ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z tytułu pozostawania w stosunku pracy na podstawie przepisów ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2007 r. Nr 11, poz. 74 ze zm., zwanej dalej ustawą systemową), ale również o okresie podlegania z tego tytułu ubezpieczeniu społecznemu, a więc niewątpliwie odnosi się do stanu prawnego sprzed 1 stycznia 1999 r. Jest to usprawiedliwione również tym, że zgodnie z art. 4 pkt 13 ustawy o emeryturach i rentach ubezpieczonym w jej rozumieniu (a o takim mowa w art. 29 tej ustawy) jest także osoba, która przed dniem wejścia ustawy w życie podlegała ubezpieczeniu społecznemu lub zaopatrzeniu emerytalnemu, z wyłączeniem ubezpieczenia społecznego rolników. Już tylko dlatego skarżący błędnie utożsamia podleganie ubezpieczeniu społecznemu w rozumieniu art. 29 ust. 3 ustawy o emeryturach i rentach z okresem ubezpieczenia w rozumieniu art. 4 ust. 5 tej ustawy, a więc okresem opłacania składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, o których stanowią przepisy ustawy systemowej, a w konsekwencji z okresem składkowym w rozumieniu art. 6 ustawy o emeryturach i rentach. W art. 29 ust. 3 ostatnio powołanej ustawy chodzi bowiem o to, aby okresy składkowe i nieskładkowe w rozmiarze określonym w ust. 1 tego artykułu wynikały z podlegania ubezpieczeniom emerytalnemu i

rentowym lub ubezpieczeniu społecznemu (zaopatrzeniu emerytalnemu) z tytułu pozostawania w stosunku pracy.

W myśl art. 108 ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz.U. Nr 44, poz. 220 ze zm., zwanej dalej ustawą o powszechnym obowiązku obrony) w brzmieniu obowiązującym do dnia 1 stycznia 1975 r., okres odbytej zasadniczej służby wojskowej podlegał zaliczeniu do okresu zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień związanych z zatrudnieniem, pracownikom, którzy po odbyciu tej służby podjęli zatrudnienie w tym samym zakładzie pracy, w którym byli zatrudnieni przed powołaniem do służby. Z mocy art. 108 ust. 3 powołanej ustawy, warunkiem tego zaliczenia było zachowanie przez pracownika terminu określonego w art. 106 ust. 1 ustawy, zgodnie z którym zakład pracy, który zatrudniał pracownika w dniu powołania do zasadniczej służby wojskowej był obowiązany zatrudnić go na poprzednio zajmowanym lub równorzędnym stanowisku, jeżeli najpóźniej w ciągu 30 dni od dnia zwolnienia z tej służby pracownik zgłosił swój powrót do zakładu pracy w celu podjęcia zatrudnienia, a niezachowanie tego terminu powodowało rozwiązanie stosunku pracy z mocy prawa, chyba że nastąpiło z przyczyn niezależnych od pracownika. Oznacza to, że pracownik powołany do odbycia zasadniczej służby wojskowej pozostawał w zatrudnieniu pracowniczym (stosunku pracy) co najmniej do upływu terminu z art. 106 ust. 1 ustawy.

Z unormowaniami tymi pozostawały w zgodności uregulowania ustawy z dnia 23 stycznia 1968 r. o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz.U. Nr 3, poz. 6 ze zm.), zgodnie z którymi: powszechne zaopatrzenie emerytalne stanowiło system obowiązkowego zabezpieczenia społecznego pracowników - w razie osiągnięcia wieku emerytalnego lub w razie inwalidztwa (art. 1 pkt 1), pracownikiem w rozumieniu tej ustawy była osoba pozostająca w stosunku pracy (art. 5), za okresy zatrudnienia uważało się okresy pozostawania w stosunku pracy na obszarze Państwa Polskiego, jeżeli osoby zatrudnione pobierały w tych okresach wynagrodzenie lub zasiłki z ubezpieczenia społecznego na wypadek choroby i macierzyństwa (art. 8 ust. 1), a okres niezawodowej służby w

Wojsku Polskim po dniu 1 listopada 1918 r. stanowił okres zaliczalny do okresu zatrudnienia, od którego zależały uprawnienia emerytalne (art. 20 ust. 2) bądź na podstawie art. 10 ust. 1 pkt 4, bądź art. 10 ust. 1 pkt 15, jeżeli został uznany w odrębnych przepisach za zaliczalny do okresów zatrudnienia, za wyjątkiem jednego tylko przypadku, jeżeli ten sam okres już został uwzględniony z tytułu zatrudnienia (art. 10 ust. 2 tej ustawy). Należy zatem uznać, że po pierwsze - obowiązujący w spornym okresie system obowiązkowego zaopatrzenia społecznego pracowników odpowiadał systemowi obowiązkowego ubezpieczenia społecznego pracowników wprowadzonemu ustawą z dnia 25 listopada 1986 r. o organizacji i finansowaniu ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 1989 r. Nr 25, poz. 137 ze zm.) oraz po drugie - okres zasadniczej służby wojskowej zaliczony do okresu zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień związanych z zatrudnieniem na podstawie art. 108 ust. 1 ustawy o powszechnym obowiązku obrony w brzmieniu obowiązującym przed 1 stycznia 1975 r. stanowił okres podlegania zaopatrzeniu emerytalnemu z tytułu pracowniczego zatrudnienia (pozostawania w stosunku pracy), a zatem należy go uznać za okres równoznaczny z okresem podlegania ubezpieczeniu społecznemu z tytułu pozostawania w stosunku pracy w rozumieniu art. 29 ust. 3 ustawy o emeryturach i rentach.

Z tych względów skarga kasacyjna podlega oddaleniu z mocy art. 398¹⁴ k.p.c.

/tp/